

بعض أسئلة متعلقة بشهر رمضان -1-
اللغة التركية

RAMAZAN AYI İLE ALAKALI BAZI SORU VE CEVAPLAR -1-

Soru

Bizler oruçlu iken iftar edeceğimiz zaman duâ edeceğimiz duâ hangisidir?

Cevap metni

Allah’a hamd olsun.

Ömer b. Hattab -Allah ondan râzı olsun- şöyle demiştir:

كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا أَفْطَرَ قَالَ: ذَهَبَ الظَّمَأُ، وَابْتَلَّتِ الْعُرُوقُ، وَثَبَتَ الْأَجْرُ إِنْ شَاءَ اللَّهُ.
[رواه أبو داود والدار قطني وقال ابن حجر في التلخيص الحبير: قال الدار قطني: إسناده حسن]

"Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- iftar ettiği (orucunu açtığı) zaman şöyle derdi:

- (Kuruluğun gitmesiyle) susuzluk gitti; damarlar ıslandı, (yorgunluk ortadan kalktı ve) Allah’ın izniyle ecir sâbit oldu." (Ebu Davud; hadis no: 2357. Dâre Kutnî; hadis no: 25. İbn-i Hacer, 'Telhîsu'l-Habîr', (2/202)de şöyle demiştir: Dâre Kutnî dedi ki: Hadisin isnâdı hasendir.)

اللَّهُمَّ لَكَ صُمْتُ، وَعَلَى رِزْقِكَ أَفْطَرْتُ. [رواه أبو داود]

"Allahım! Senin için oruç tuttum ve senin rızkın üzerine orucumu açtım." (Ebu Davud; hadis no: 2358)

Hadisine gelince, bu hadis, mursel hadistir. Dolayısıyla zayıftır.

Nitekim Elbânî, "Ebu Davud'un Zayıf Hadisleri", hadis no: 510'da hadisin zayıf olduğunu belirtmiştir.

İbâdetlerden sonra yapılan duânın dinde büyük bir aslı (temeli) vardır.

Örneğin farz namazlardan ve hac menâsikini edâ ettikten sonra yapılan duâlar gibi.

Oruç ibâdeti de -Allah'ın izniyle- bu duâların dışına çıkmaz.

Nitekim Allah Teâlâ, bu mübârek ayda duânın önemine delâlet etmesi için oruçla ilgili âyetler arasından duâ âyetini zikretmiş ve mü'minleri duâ etmeye teşvik ederek şöyle buyurmuştur:

وَإِذَا سَأَلَكَ عِبَادِي عَنِّي فَإِنِّي قَرِيبٌ أُجِيبُ دَعْوَةَ الدَّاعِ إِذَا دَعَانِ فَلْيَسْتَجِيبُوا لِي وَلْيُؤْمِنُوا بِي لَعَلَّهُمْ
يُرْشَدُونَ [سورة البقرة الآية: 186]

"(Ey Nebi!) Kullarım sana benden sorarlarsa, şüphesiz ben, onlara yakıным. Bana duâ edenin, duâ ettiği zaman, duâsını kabul ederim. O halde, onlar da benim dâvetimi kabul etsinler ve bana inansınlar. Ola ki doğru yolu bulurlar." (Bakara Sûresi: 186)

Şeyhulislâm İbn-i Teymiyye -Allah ona rahmet etsin- bu konuda şöyle demiştir:

"Allah Teâlâ, kullarına yakın olduğunu ve duâ eden kimsenin duâ ettiği zaman duâsına icâbet edeceğini haber vermiştir. İşte bu, kullarının Rabbi olduğuna, onlara istediklerini vereceğine ve duâlarına icâbet edeceğine dâir Allah Teâlâ'nın onlara bildirmesidir. Allah Teâlâ, eğer onlar kendisine duâ ederlerse, kendisinin rububiyetine î mân etmiş olduklarını haber vermiş, daha sonra da onlara iki şeyi emrederek şöyle buyurmuştur:

... فَلْيَسْتَجِيبُوا لِي وَلْيُؤْمِنُوا بِي لَعَلَّهُمْ يَرْشُدُونَ

"... O halde, onlar da benim dâvetimi kabul etsinler ve bana inansınlar. Ola ki doğru yolu bulurlar." (Bakara Sûresi: 186)

Birincisi: İbâdet ve yardım dileme gibi, onlara emrettiği konularda kendisine itaat etmeleridir.

İkincisi: O'nun Rububiyetine ve uluhiyetine î mân etmeleri, kendisinin, onların ilahı ve Rabbi olduğuna inanmalarıdır. Bunun içindir ki şöyle denilmiştir:

Duânın kabul olunması; sahih itikad ve kâmil itaat ile mümkün olur. Çünkü Allah Teâlâ duâ âyetini şu sözleriyle bitirmiştir:

... فَلْيَسْتَجِيبُوا لِي وَلْيُؤْمِنُوا بِي لَعَلَّهُمْ يَرْشُدُونَ

"... O halde, onlar da benim dâvetimi kabul etsinler ve bana inansınlar. Ola ki doğru yolu bulurlar." (Bakara Sûresi: 186)" ("Mecmû'ul-Fetâvâ"; c: 14, s: 33)

Soru

Orucun sünnetleri nelerdir?

Cevap metni

Allah'a hamd olsun.

Oruç, en kıymetli ibâdetlerdendir. Allah rızâsı için oruç tutan oruçlunun ecrini Allah Teâlâ'dan başka kimse bilemez.

Nitekim Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- bu konuda şöyle buyurmuştur:

يَقُولُ اللَّهُ -عَزَّ وَجَلَّ-: كُلُّ عَمَلِ ابْنِ آدَمَ لَهُ، الْحَسَنَةُ بِعَشْرِ أَمْثَالِهَا إِلَى سَبْعِمِائَةِ ضِعْفٍ، إِلَّا الصَّوْمَ، فَإِنَّهُ لِي وَ أَنَا أَجْزِي بِهِ، تَرَكَ شَهْوَتَهُ وَطَعَامَهُ وَشَرَابَهُ مِنْ أَجْلِي، لِلصَّائِمِ فَرْحَتَانِ: فَرْحَةٌ عِنْدَ فِطْرِهِ، وَفَرْحَةٌ عِنْدَ لِقَاءِ رَبِّهِ، وَلَخُلُوفٌ فِيهِمِ الصَّائِمِ، أَطْيَبُ عِنْدَ اللَّهِ مِنْ رِيحِ الْمِسْكِ

[رواه مسلم]

"Allah -azze vecelle-buyuruyor ki: Âdemoğlunun bütün amelleri kendisi içindir. İyilikler on katından yedi yüz katına kadar karşılık görür. Ancak oruç bundan müstesnâdır. Orucun benim için olması ve mükafatını da benim vermemin sebebi: Oruçlu yemesini, içmesini ve şehvetini benim için terk etmiştir. Oruçlu için iki sevinç (anı) vardır: Birincisi iftar ettiğinde (açlık ve susuzluğunun gitmesi ile) sevinir. İkincisi: (Âhiret günü) Rabbine kavuştuğunda (Rabbinin kendisine verdiği büyük sevap ile) sevinir. Andolsun ki oruçlunun ağız kokusu, Allah katında misk kokusundan daha güzeldir."[\[1\]](#)

Ramazan orucu, İslâm dîninin bir rüknüdür (esasidir). Müslümanın, karşılığında ecrini eksiksiz ve tastamam alması için, ister farz, isterse nâfile olsun, orucunu devam ettirmesi ve orucu için ihtiyatlı davranması gerekir.

Orucun sünnetleri pek çoktur. Bunlardan bazılarını zikrederim:

Birincisi:

Oruçlunun, birisi kendisine kötü söz söylediği veya sataştığı zaman, onun kötülüğüne güzellikle karşılık vermesi ve: 'Ben oruçluyum' demesi sünnettir.

İkincisi:

Oruçlunun sahur yemeği yemesi sünnettir. Çünkü sahur yemeği berekettir.

Üçüncüsü:

Oruçlunun, (güneşin batmasıyla birlikte) iftarı açmakta acele etmesi ve sahuru geciktirmesi sünnettir.

Dördüncüsü:

Oruçlunun, iftarı taze (yaş) hurma ile, taze (yaş) hurma bulamazsa, kuru hurma ile, onu da bulamazsa su ile açması sünnettir.

Beşincisi:

Oruçlunun, iftar etmek istediği zaman şöyle duâ etmesi sünnettir:

ذَهَبَ الظَّمْأُ وَابْتَلَّتِ الْعُرُوقُ، وَثَبَتَ الْأَجْرُ إِنْ شَاءَ اللَّهُ.

[رواه أبو داود والبيهقي وحسنه الألباني في إرواء الغليل]

"(Kuruluğun gitmesiyle) susuzluk gitti; damarlar ıslandı, (yorgunluk ortadan kalktı ve) Allah'ın izniyle ecir sâbit oldu." [2]

Bu konuda gelen bütün hadisleri öğrenmek için (39462) nolu sorunun cevabına bakabilirsiniz.

Altıncısı:

Oruçlunun bol bol duâ etmesi müstehaptır.

Nitekim Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- bu konuda şöyle buyurmuştur:

ثَلَاثَةٌ لَا تُرَدُّ دَعْوَتُهُمْ : الْإِمَامُ الْعَادِلُ ، وَالصَّائِمُ حَتَّى يُفْطِرَ ، وَدَعْوَةُ الْمَظْلُومِ

رواه أحمد وصححه محققو المسند بطرقه وشواهده

"Üç sınıf kimsenin duâsı reddolunmaz (kabul olunur): Adâletli devlet başkanının duâsı, oruçlunun iftar vaktindeki duâsı ve mazlumun duâsı." [3]

İmam Nevevî -Allah ona rahmet etsin- bu konuda şöyle demiştir:

"Oruçlunun, oruçlu iken hem kendisi, hem de müslümanlardan sevdiği kişiler için dünya ve âhiretle ilgili önemli konularda duâ etmesi müstehaptır." [4]

Yedincisi:

Oruçlunun tuttuğu oruç Ramazan orucu ise, şunları yapması müstehaptır:

- Kur'an okumak ve Allah'ı anmak için mescitte oturmak.
- Ramazan'ın son on gününde itikafa girmek.
- Terâvih namazını (mescitte) kılmak.
- Bol bol sadaka vermek ve hayırlı ameller yapmak.
- Karşılıklı Kur'an okumak (ezberi gözden geçirmek).

Nitekim İbn-i Abbas'tan -Allah ondan ve babasından râzı olsun- rivâyet olunduğuna göre o şöyle demiştir:

كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَجْوَدَ النَّاسِ ، وَكَانَ أَجْوَدَ مَا يَكُونُ فِي رَمَضَانَ حِينَ يَلْقَاهُ جِبْرِيلُ ، وَكَانَ يَلْقَاهُ فِي كُلِّ لَيْلَةٍ مِنْ رَمَضَانَ فَيُدَارِسُهُ الْقُرْآنَ ، فَلَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَجْوَدُ بِالْخَيْرِ مِنَ الرِّيحِ الْمُرْسَلَةِ رواه البخاري ومسلم .

"Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- insanların en cömerdi idi. O'nun cömertliğinin coşup taşıdığı zamanlar da Ramazan'da Cebrâîl -aleyhisselâm-'ın kendisi ile buluştuğu vakitlerdi. Cebrâîl -aleyhisselâm-, Ramazan'ın her gecesinde O'nunla buluşur, (karşılıklı) Kur'ân okurlardı. Bu sebeple Rasûlullah -sallâllahu aleyhi ve sellem- Cebrâîl ile buluştuğunda, hiçbir engel tanımadan esen rahmet rüzgârlarından daha cömert davranırdı." [5]¹

- Oruçlu, çok uyumak ve çok şaka yapmak gibi vaktini kendisine fayda vermeyen, hatta orucuna zarar verebilen şeylerle kaybetmemeli, iftarda tek düşüncesinin türlü

¹ [1] Buhârî, hadis no: 1904. Müslim, hadis no: 1151

[2] Ebu Dâvud, hadis no: 2357. Beyhakî, 4/239. Elbânî, 'İrvâu'l-Ğalîl', c: 4, s: 39'da hadisin hasen olduğunu belirtmiştir.

[3] Ahmed, hadis no: 8043. Müsned'i tahkik edenler, hadisin başka yollarla ve şahitlerle sahih olduğunu belirtmişlerdir.

[4] Nevevî, "el-Mecmû'", c: 6, s: 375

[5] Buhârî, hadis no: 6. Müslim, hadis no: 2308

yemekler yemek ve içecekler içmek olmamalıdır. Çünkü bütün bunlar, oruç sırasında onu pek çok salih amelden mahrum bırakabilir.

Bu konuda daha faydalı bilgi edinmek için ([12468](#)) ve ([26869](#)) nolu soruların cevaplarına bakabilirsiniz.

Allah Teâlâ en iyi bilendir.

Soru

Ramazan orucuna nasıl niyet edilir? Oruç için niyet ne zaman vacip olur?

Cevap metni

Allah’a hamd olsun.

Şüphesiz niyet, oruca azimet göstererek gerçekleşir. Ramazan orucunda her gece oruç için niyet etmek gerekir. (Daimi Fetva Kurulu 10/246)

Bazı ilim ehline göre; mazeretsiz bir şekilde orucu kesmediği takdirde ardarda tutulan oruçta sadece ilk günde niyet etmek yeterlidir. Bunun üzerine, şayet bir kişi Ramazan ayının ilk günde ayın tümü tutulacağına dair niyet getirirse ay boyunca tekrar niyet etmesine gerek kalmaz. Ancak oruç kesintisiz devam etmesi gerekir. Şayet arada bir yolculuk olur ve orucunu açarsa tekrar oruca devam ettiğinde niyeti yenilemesi gerekir. Bu konuda en tercihli görüş budur. Tüm Müslümanlarda bu şekilde uygular. Her ne kadar her gün niyet hakikaten gerçekleşmezse bile hükmen gerçekleşmektedir. Çünkü asıl olan kesintisiz orucun tutulmasıdır. Bu nedenle oruç mübah bir sebepten dolayı kesintiye uğrarsa tekrar niyet edilmesi gerekli olduğunu söyledik.”

En iyisini Allah bilir.

Soru

Hamile kadın Ramazan ayı ve Aşure gününü tutması vacip mi?
Eşimin bünyesi zayıf olup hamilelik esnasında kansızlık yaşamaktadır. Bu nedenle oruç tutmamasını nasihat ettim. Fakat oruç tutmaya devam etti ve ramazanın sonunda düşük yaptı. Oruç tutmadığı günleri kaza etmesi vacip mi?

Cevap metni

Allah’a hamd olsun.

Soru birkaç hususu içermektedir:

Birincisi: Hamile kadının Ramazan’da oruç tutmaması

İkincisi: Ramazan’da düşük yapmanın sonuçları

Üçüncüsü: Ramazan’dan sonra oruç kazası yapmak

-Hamile kadın, sadece kendine veya hem kendine hem çocuğa zarar geleceğini öngörüyorsa Ramazan ayında iftar etmesi caizdir. Ancak kendine büyük zarar geleceğini veya ölüm olabileceğini düşünüyorsa iftar etmesi vacip olur. Bu durumda fidye olmaksızın kaza etmesi gerekir. Bu hüküm, fıkıh alimlerinin “Kendinizi tehlikeye atmayınız” ayeti gereğince ittifak ettikleri bir konudur. Ayrıca fıkıh alimleri fidyenin vacip olmadığı hususunda da ittifak etmişlerdir. Çünkü hamile kadın, canı hakkında endişe eden bir hasta hükmündedir.

Şayet kadın sadece bebeğin hayatı konusunda endişe ediyorsa, bazı alimlerin görüşüne göre iftar etmesi caiz olup kaza ve fidye gerekir. Fidyeye, her gün için bir yoksulu doyurmaktır. İbn Abbas Radiyallahuanhu “Oruca gücü yetmeyenler ise bir yoksul doyumu fidye verir” ayetiyle ilgili şöyle demiştir: Bu fidye, oruç tutmakta zorlanan ve güç yetiremeyen yaşlı erkek ve kadınlar içindir. Böylece tutmadıkları her gün karşılığında bir yoksula yemek verirler. Aynı şekilde hamile veya emziren kadın çocuklarının sağlığı hususunda endişe ettiklerinde iftar ederler. (Ebu Davud 1947, Elbani el İrva 18/4) El-Mevsatû'l-Fıkhiyye 16/272

Anlaşıldığı gibi kadın oruç tuttuğunda kendisi veya bebeği zarar göreceksa orucunu bozması vacip olur ancak bununla ilgili sağlık raporunun güvenilir bir doktor tarafından verilmesi gerekir.

Aşure günü orucu ise icmâ ile vacip olmayıp müstehaptır. Dolayısıyla kadının eşinin izni olmadan nafilâ orucu tutması caiz değildir. Nafilâ orucunu yasakladığı takdirde özellikle bebeğin sağlığı söz konusu olduğunda kadının bu konuda itaat etmesi gerekir.

Düşük konusu ise şöyledir:

Şayet gebeliğin üçüncü ayında düşük gerçekleşmişse akan kan lohusalık kanı değil, bilakis istihâze kanıdır. Çünkü insan şekline bürünmemiş bir parçanın düşmesidir. Bu nedenle kan aksa dahi namaz ve orucuna devam eder ancak her namaz için abdest alır. Söz konusu kadın tutmadığı oruç ve kılmadığı namazları kaza etmekle mükelleftir. (Daimî Fetva Kurulu 10/218)

-Geçmiş günlerin kazası diğer Ramazan ayı gelmeden yapılması gerekir. Kaza Şaban ayına kadar geciktirilebilir. Şayet diğer Ramazan gelinceye kadar kaza etmezse günahkâr olur. Daha sonra kazayla birlikte geciktirdiği her gün için bir yoksula yemek yedirmesi gerekir. Bu hususta bazı sahabeler bu şekilde fetva vermişlerdir. Verilecek yemek miktarı bulunduğu memleketin azığından yarım sâ (yaklaşık 1,5 kg) yemektir.

Şayet gecikme yolculuk veya hastalık nedeniyle oluşmuşsa yemek yedirmesi gerekmez. Yüce Allah şöyle dedi: “Sizden *kim hasta* ya da *yolculukta* olursa, tutamadığı günler sayısınca başka günlerde tutar.” (Fetava Şeyh İbn Baz 15/340)

En iyisini Allah bilir.

Soru

Evde Teravih namazını kılmak caiz mi? Erkek eş, imam olacak şekilde ailece kılmak caiz mi?

Cevap metni

Allah’a hamd olsun.

Teravih namazı Müekked bir sünnettir, Rasulallah sallallahu aleyhi vesellem: "Her kim inanarak ve sevabını Allah'tan bekleyerek Ramazan ayının gecelerinde namaz kılsa geçmiş günahları affedilir"^[1] diyerek buna teşvik etmiştir.

Rasulallah sallallahu aleyhi ve sellem sahabesiyle birkaç gece kılmıştır. Sonra farz olmasından korktuğu için sürekli kılmamıştır. Daha sonra Ömer radiyallahu anhu bir imama tabi olmalarını sağladı. Bu uygulama günümüze dek hep cemaatle kılınmıştır. İsmail bin Ziyad'tan rivayet edildiğine göre şöyle dedi: Ali radiyallahu anhu Ramazan ayında mescitlerden geçerken içinde kandiller gördüğünde şöyle demiştir: Ömer, mescitlerimizi nurlandırdığı gibi Allah ta onun kabrini nurlandırın.^[2]

Teravih namazının mescitte kılınması, evde kılınmasından daha faziletlidir. Çünkü Rasulallah sallallahu aleyhi vesellem, Aişe radiyallahu anha rivayet ettiği gibi üç gün ardarda bu namazı sahabilere kıldırmıştır. Rasulallah sallallahu aleyhi vesellem şöyle dedi: "Her kim imam mescitten çıkıncaya kadar onunla birlikte gece namazını kılsa tüm geceyi namazla geçirmiş sayılır. ^[3]

Nevevi rahimehullah şöyle dedi: Alimler, Teravih namazının mustehap olduğuna dair ittifak etmişlerdir. Ancak evde tek başına kılmak mı daha faziletli yoksa mescitte cemaatle kılmak mı? Bu konuda ihtilafa düşmüşlerdir. İmam Şafii, İmam Ahmed ve İmam Ebu Hanife ve bazı Malikiler rahimehumullah şöyle dediler: En faziletlisi Ömer bin Hattap, sahabe ve Müslümanlar bugüne dek yaptıkları gibi cemaatle kılmaktır. Çünkü bu açıktan görünen İslam şiarlarından.

Ayrıca mescitte cemaatle kılsa daha faziletli olur. Ancak evde tek başına ve ailesiyle cemaatle kılsa caizdir.

Nevevi rahimehullah şöyle dedi: Teravih namazı alimlerin icmasıyla sünnettir. Tek başına kılmak caiz olduğu gibi cemaatle de kılınır. Hangisi daha faziletli olduğuna dair iki görüş vardır, ancak cemaatle kılınması daha faziletlidir. ^[4]²

En iyisini Allah bilir.

² ^[1] Buhari 37- Muslim 759

^[2] Esrem – Muğni 457/1

^[3] Behveti- Dekaik Uli nuha 182245, Şevkani Neylulavtar 3/62

^[4] Mecmu 3/526